

Taula Rodona: Societat, noves formes de solidaritat i d'acció ciutadana

Intervenció de Rosa de Paz, secretaria del Consell Municipal de Solidaritat de Manresa.

“En un món sense ànima, no existeixen els pobles sinó els mercats” . Adolfo Pérez Esquivel
Voldria començar agraint a Inspiració 2022 la proposta d' oferir a la ciutat un projecte com Traversa que crea espais d' aprenentatge col·lectiu i facilita un punt de trobada entre diferents experiències que podem sumar per a construir una ciutat, un món més amable i creatiu.

Les idees i aportacions que us exposaré durant la participació a la taula-rodona, són fruit del treball conjunt en el marc del Consell Municipal de Solidaritat (a partir d'ara CMS) i dels projectes que desenvolupem des de la Casa per la Solidaritat i la Pau Flors Sirera. Ens fa especial il·lusió compartir-vos la tasca del CMS, ja que l'any 2020 es va complir el 25 è aniversari de la creació del CMS i això fa que encara agraim més la possibilitat de compartir el trajecte que venim fent.

Molts ja coneixeu el CMS, però a nivell introductori, només comentar-vos que aquest òrgan de participació ciutadana actualment està format per 16 ONGD de la ciutat més l' Ajuntament de Manresa. Més enllà de la composició actual, un total de 40 entitats hi ha passat durant aquests 25 anys i, per tant, els aprenentatges que hem pogut fer són gràcies a les aportacions de totes elles.

Al llarg de tots aquests anys, hem fet activitats molt diferents, però bàsicament entorn a dos línies motor: 1) aportar des de Manresa un granet de sorra per millorar els drets bàsics a diferents països del sud global i 2) generar un programa d' educació i cultura de pau a la ciutat. Pel què fa als projectes de Cooperació, treballem facilitant aquelles actuacions que proposen les contraparts de cada país de les quals aprenem contínuament. I, en relació a les activitats d' educació per la pau, hem anat definint un conjunt de propostes que volen ser una finestra a la situació dels drets humans, però partint del que tenim a veure cadascú de nosaltres amb la construcció del món on vivim. Així, podríem dir que el CMS, i l' àmbit de la Cooperació en general, va començar mirant “cap a fora”, però ha acabat fent un trajecte que imprescindiblement ens porta cap a dintre, tant a nivell individual com col·lectiu.

Una mica d' història del CMS: referents i marc de treball

Si ens centrem en la història del CMS, ens agradaria destacar dos aspectes:

- 1) D'una banda, volem posar en valor la col·laboració entre teixit associatiu i administració local en l' àmbit de la Cooperació. En aquest sentit, cal tenir en compte que, als inicis, les entitats motivades per treballar temes de cooperació a la ciutat es van autoorganitzar l' any 1992 en una coordinadora. No va ser fins l' any 1995 que es configura el CMS incloent en aquest moment la participació de l' Ajuntament de Manresa. I en aquest sentit , ens agradaria destacar dos aspectes:

a. La capacitat de les entitats de la ciutat de, més enllà d' ideologies, creences i projectes particulars, buscar els objectius comuns i començar a crear activitats conjuntes. Aquest fet no sempre és fàcil, ja que la coordinació requereix temps i energia i una profunda voluntat de trobar més el que ens uneix que no pas els matisos de cada iniciativa. Desdibuixar una mica les entitats específiques per donar força al projecte comú. Estem parlant de treball en xarxa. Sabem que en la majoria de projectes en què cerquem un bon impacte social és imprescindible, però també som conscients de les dificultats que comporta, de l'esforç que cal destinar a conèixer-nos, a "domesticar" els propis egos i a reflexionar sobre les relacions horitzontals als grups de treball.

Si analitzem què va fer possible aquesta entesa inicial i la continuïtat del projecte, hem d' agrair la riquesa humana de persones avesades a treballar col·lectivament, a participar en grups de reflexió i que sumaven un compromís personal vers la justícia. Totes i cadascuna van facilitar aquest procés, però sempre hi ha algunes que són vitals. Esmentarem dues que han marcat el tarannà del CMS pel què han fet i proposat, però especialment per com ho han fet. El Santi Vidal i el Domènec Cucurella han estat persones que ens han obert camí en el diàleg i en la capacitat de ser fills conductors, han teixit el CMS des del respecte i el reconeixement a les aportacions de les altres persones. Són d' aquells testimonis que et fan repensar la solidaritat. És difícil resumir que ens han aportat, però hi ha un aspecte que destacaríem: no els ha fet por la diferència. I aquest punt de partida posa les bases per aspectes essencials de la solidaritat: la diferència no és cap frontera per a construir plegats i la diversitat no hauria de ser mai vertical, sinó profundament horitzontal. Amb això no volem dir que no s'hagi de tenir en compte a l'hora de planificar projectes o dissenyar els processos de participació, sinó que el punt de partida essencial és el reconeixement del potencial de l' altra persona o entitat.

b. L'altra aspecte positiu va ser la voluntat de l' Ajuntament de donar protagonisme a les associacions de la ciutat des del mateix moment de creació de la regidoria de Cooperació. És un punt de partida que trenca la polaritat: administració-iniciativa privada. Amb responsabilitats i dinàmiques diferents, per suposat, però es tractava de confiar en què es pot definir un projecte comú i concretar-lo de forma compartida. És una gran oportunitat quan treballem plegats, ajudar-nos a sortir de la dualitat i de les generalitzacions: bo/dolent, millor/pitjor, igual/diferent... La solidaritat també pot ser una

porta oberta a deixar d'interpretar la realitat des dels dualismes i cercar l'espai comú que podem trobar en cada situació. L'administració, especialment la local, pot fer de pont entre les diferents iniciatives i el teixit associatiu pot avançar en la crítica constructiva. Però, en definitiva, es tracta d'aprendre a extreure el millor uns dels altres.

2) D'altra banda, el CMS ha anat construint un marc comú de valors a partir dels quals definir la solidaritat. Us convido a connectar un moment amb el valor amb què associeu les accions de solidaritat. Ben segur que tots els que us han vingut al cap, són necessaris: bondat, compassió, compromís... però canviaria alguna cosa substituir aquest valor que heu identificat amb el de la JUSTÍCIA?

Sovint les imatges i missatges relacionats amb cooperació ens retornen imatges de pobresa, d'ajuda, de transferència de recursos... En canvi, la majoria d'entitats del CMS mai no s'ha sentit representada per aquesta interpretació de la solidaritat. Les entitats estan formades per persones profundament compromeses amb la justícia social, justícia social amb perspectiva global. Per què podem pensar en justícia en clau de territori? Podem parlar de millores socials sense tenir en compte l'impacte en el conjunt de la humanitat? Hi ha una justícia diferent per als meus veïns i veïnes que per a les persones d'un altre país? Des del CMS trobem imprescindible reconèixer en l'arrel de la solidaritat la condició unitària de la humanitat: totes les persones som iguals en drets, tenim dret a gaudir dels bens comuns de la nostra terra i la responsabilitat de vetllar per la dignitat i el respecte col·lectiu. És el principi d'unicitat com a família humana. Així ho contempla la declaració universal de drets humans. Però aquests acaben sent el full de ruta actual?

Sí bé, a dia d'avui ningú dubte de la interconnexió del planeta en clau de medi ambient o en el destí comú en situacions com la pandèmia de la Covid 19, encara cerquem solucions a la pobresa amb poc anàlisi de la dinàmica global que la provoca. La urgència del patiment que provoca la desigualtat sovint ens fa donar respostes parcials i desconnectades de la multidimensionalitat de les causes que la provoquen.

Se'ns dubte les situacions que tenim properes ens interpel·len i cal donar-hi resposta, però tan de bo sapiguem introduir en les nostres accions de solidaritat aquet destí comú: accions locals amb mirada global. Més enllà de les imatges que encara apareixen als mitjans de comunicació, fa dècades que la Cooperació treballa per sortir de la polaritat nord-sud, desenvolupament-vies de desenvolupament... Tenim i hem tingut, molts bons referents que han qüestionat amb dades i contundència els estils de vida i els seus impactes, han denunciat que els factors que generen pobresa són els mateixos en qualsevol societat. Pere Casaldàliga

fa dècades que afirmava que “no hi ha un primer i un tercer món, sinó un món mal distribuït”. A la proposta de temes per compartir en aquesta taula, ens suggerien comentar per què havíem començat a col·laborar en temes de solidaritat. Arrel de valoracions que fem en el marc del CMS, la majoria de persones coincidíem que es fa difícil associar-ho a un sol fet o referent, és com un camí que et va arribant i que saps que et fa créixer, que t’ enriqueix. Ens suggeria el poema de Miquel Martí i Pol: “els viatges et fan descobrir la part que desconeixes de tu mateixa”, doncs la solidaritat és una mica això: et fa descobrir molt de tu mateixa, de les teves creences, de les teves inseguretats, del teu potencial, del què et queda per recórrer... Hi ha una base de valors familiars, d’ amistats que t’ acompanyen, algunes persones arriben des dels moviments de base, altres des del moviment de lleure. També és cert que hi ha persones que amb el seu testimoni han obert molt camí. Quan l’Arcadi Oliveres o la Ma. Pau Trayner, entre moltes altres persones, feien formació sobre relacions internacionals era una sacsejada, un bany de realitat per mirar el nostre paper al món d’ una altra manera.

I a l’ àmbit de la Cooperació hi juga un paper fonamental les brigades i els camps de solidaritat que permeten conviure amb les persones de les contraparts. Aquestes són referents claus. En contextos molt complexos, lluiten cada dia per les transformacions socials. Quan coneixes persones que es juguen la vida per la defensa d’ un riu, d’ un bosc, per canviar les regles del joc, la perspectiva de la pròpia realitat canvia. Les contraparts ens donen moltes lliçons de vida. Recordo un dia que ens va visitar un defensor dels drets humans del Tibet. Des dels nostres paràmetres mentals, li vam demanar com vivia la relació amb la Xina i ens va dir que “ els xinesos estan en camí com qualsevol de nosaltres” i que si sentís odi o rancúnia realment seria quan li haurien robat la seva terra.

En l’ àmbit personal, a més del què us he comentat fins ara, també va suposar un gran bany de realitat descobrir als anys 80 infants a la nostra ciutat que no havien anat a escola i famílies on les mancances es reproduïen de generació en generació. Tinc un gran agraïment als educadors i educadores amb qui vaig aprendre que posar límits és un acte d’ estimació i que cal “cuinar a foc lent” els vincles (espai d’ escolta, de joc, de restaurar...), ambdós aspectes són imprescindibles en la solidaritat. Anys més tard, la col·laboració en un projecte a Nicaragua va ser una gran escola de vida, malgrat totes les dificultats, malgrat ser un país en postguerra, els moviments de base es nodrien de la filosofia de l’ educació popular i de la pedagogia de Paulo Freire: “l’ educador/a ha de trobar en qualsevol circumstància motius per a l’ esperança, ha de crear condicions, perquè el potencial ja el té la gent”.

Cap a la solidaritat-consciència

Quan vàrem veure el títol de la taula rodona, ens va cridar l'atenció parlar de "noves" formes de solidaritat. Ens va semblar que era molt bon moment per reflexionar com estem recollint tota la feina feta, totes les reflexions i experiències des d'àmbits tan plurals com l'economia, el medi ambient, l'educació, la filosofia, l'espiritualitat, la mateixa Cooperació entre altres. Tenim un munt de potencial, però també és cert que les dades globals sobre desigualtat són molt preocupants: $\frac{3}{4}$ de la població mundial viu en situació de pobresa. Els informes sobre exclusió social de diferents institucions com Caritas i Intermon, ens alerten cada any de la polarització creixent entre persones enriquides i empobrides. I llavors ens ve la imatge, d'una barca plena de forats on molta gent intenta "achicar" l'aigua mentre que els forats són cada vegada més grans.

El CMS i molts altres moviments fa tems que treballen per un canvi profund de paradigma. Un canvi que no es centra tant en què fer, sinó des de quina perspectiva cal construir una nova realitat. Ja el Pla Nacional de Valors que es va fer a nivell català, i on tenim la sort que participessin diferents persones de Manresa, parlava d'un canvi de model: "del tenir al ser". Un canvi de perspectiva molt vinculat a la cosmovisió i a la bioconsciència que ens aporten diferents sabers indígenes. Són molts els referents d'aquests moviments que ens conviden a prendre una perspectiva d'"àliga", a aturar-nos i aprofitar l'oportunitat de mirar-nos des de la idea del "bon viure" que ja es va compartir a l'espai de xerrades de Terra.

"Apreneu dels pobles que hem estat espoliats i assassinats. Hem fet de la serenitat en la tempesta, del reconeixement quotidià del què és sagrat, de l'art, la confiança i l'alegria la millor forma de resistència" (cap hopi indian). D'altra banda, Vandana Shiva, entre moltes altres veus de l'ecofeminisme, ens alerta sobre el greu perill que suposa mantenir el *"model del capitalisme patriarcal i postcolonialisme que només aporta gana, malnutrició i de depravació"*. En la mateixa línia l'economista i sociòleg Jeremy Rifkin, fa uns anys denunciava que l'*ecocidi* que s'està portant a terme en l'àmbit mediambiental ens portaria a un genocidi i a una crua lluita pels béns comuns (com el cas de l'aigua que ja s'anomena or blanc). Ens hauríem de demanar si ja hem arribat a aquest punt davant la situació que es viu a la Mediterrània i als diferents conflictes bèl·lics. Què ens passa com a societat quan criminalitzem el salvament marítim i el compliment de les convencions de drets humans? Eduardo Galeano parlava del *món al revés*. És hora de decidir si apostem per un canvi de rumb profund i sistematitzar el procés per arribar-hi. No ens podem permetre pensar que arribarà de forma espontània. La paraula solidaritat prové etimològicament de "solidesa", potser fa referència a la contundència de conviccions que requereix un canvi real.

Hi ha moltes persones, institucions i entitats treballant en positiu per avançar cap a "un altre món

possible” i segurament és un repte important saber-nos articular i donar suport mútuament. Comptem des de l’any 2001 amb un fòrum internacional que treballa de forma conjunta per oferir i visibilitzar alternatives: el Fòrum Social Mundial. La carta de principis que es va concretar en el compromís de Porto Alegre continua sent inspiradora. Caldria reflexionar sobre per què anomenem antisistema a un moviment que defensa els drets humans i la vida al centre de les relacions personals i entre països. No és més antisistema la vulneració contínua dels convenis internacionals?

L’ experiència ens diu que solucions dissenyades des del mateix sistema de pensament i creences, no ens aporten canvis reals: cal ser conscients que sovint es generen canvis perquè no canviï res. És l’ exemple dels biocombustibles que el que van aconseguir és encarir el preu dels aliments, ja que hi havia menys gra al mercat, o l’ actual debat sobre electricitat sostenible. És el que ja s’ anomena “capitalisme verd”.

L’ educació per la ciutadania global

Sovint, temes de treball al CMS es centren en reflexionar sobre com avançar cap a fer possible aquest model respectuós amb les persones i el planeta. Un petit exercici que podem fer, és intentar pensar o sentir en quina part del cos ubiquem les nostres actuacions de solidaritat. Pot ser a la ment, al cor, a les mans...? Els canvis profunds que requereix la solidaritat-consciència, no pot prescindir de cap d’ aquestes parts, al contrari necessita una alineació que doni coherència i que impregni la solidaritat de valors-acció.

L’ educació per la ciutadania global ha passat a ser un instrument imprescindible de la Cooperació. L’ objectiu és promoure aquesta consciència global i orientar-la cap al compromís local i global garant dels drets universals. Remarca la importància de potenciar una línia cognitiva de pensament crític, una línia ètica i una línia d’ acció compromesa que es realimenten entre elles.

- 1) Des de l’ àmbit de la ment, de l’ intel·lecte, necessitem una solidaritat que es pugui exercir des del coneixement, des de la informació contrastada i plural. Tenim una gran oportunitat d’ incidir en la formació del voluntariat i dels professionals de les nostres institucions. Són peça clau en la construcció de relat i en la prevenció d’una mirada reduccionista de la solidaritat.

Per exercir una solidaritat conscient, transformadora, cal formar-nos en identificar les causes de les desigualtats. Ens podem nodrir de moltes fonts reconegudes, però un referent imprescindible en la construcció d’ una solidaritat crítica, però constructiva, ha estat l’ Arcadi Oliveres. Moltes persones heu tingut l’ oportunitat d’ escoltar les seves aportacions, continua sent un mestre vigent per a un exercici conscient de la solidaritat. Com sabeu, l’ Arcadi ens ha aportat molts elements per l’ anàlisi amb dades clares i denuncia valenta. Ha desconstruït la

imatge d' un sud pobre i mancat de referents. Ha denunciat un sistema postcolonial que no ha deixat d' espoliar el sud global amb relacions comercials injustes, explotació laboral, destrucció de recursos naturals i usurpació de les matèries primeres, imposició de monocultius per a exportació a costa dels sistemes propis de subsistència... i un munt de vulneracions de drets que han obligat a desplaçaments i immigració forçada a milions de persones que després són criminalitzades o anomenades sense papers quan arriben a les nostres societats, cada cop més fortificades. Per no parlar de l' origen de les guerres que casualment tenen lloc a zones riques o importants geoestratègicament. Guerres que s' ubiquen a països on no hi ha indústria armamentista, però on hi ha armes produïdes als països garants de la seguretat mundial. Sense anar més lluny l' estat espanyol és el 6è país al món en venda d' armament.

Conèixer aquesta realitat també és solidaritat perquè és dignificar la història personal de molts dels nostres veïns i veïnes. Com és solidaritat, poder aportar informació quan els missatges expliquen la pobresa al sud com la mala gestió dels seus dirigents quasi tots corruptes. I sí, hi ha corrupció que es denuncia selectivament en funció dels interessos del nord global. La història recent està plena d' exemples d' ingerències dels països enriquits a la vida dels països del sud. Un exemple és la RD Congo, com explica molt bé també l' Arcadi, després de la suposada independència de Bèlgica, el líder Lumumba va treballar per aconseguir la sobirania sobre els recursos naturals del seu país. Va ser assassinat i substituït per un dictador que va estar 30 anys al govern afavorint els interessos de les multinacionals. Nacions Unides va descobrir que Lumumba va ser assassinat per ordre de la CIA i del govern belga. Mai no hi va haver conseqüències. La zona continua sent una de les més violentes del planeta i als genocidis dels Grans Llacs hi van morir més 5 milions de persones, una d' elles la cooperant manresana Flors Sirera.

Com aquest podríem posar molts exemples: parlar dels impactes mediambientals de les empreses catalanes, ja que el 80% d'aquestes que operen a l' estranger no respecten les mesures mediambientals o parlar d' empresaris que es posen d' exemple d' èxit malgrat que la seva immensa fortuna s' acumula a base de la deslocalització del tèxtil i l' esclavatge del s. XXI a les maquiles de Filipines, Marroc o Bangladesh. Fins i tot podem parlar com alguna banca amb els nostres estalvis finança indústries d' armes. Sense aquesta inversió no es podrien fabricar 3 de 4 armes al món.

Totes aquestes dades ens permeten explicar la realitat a la nostra ciutat i deixar de criminalitzar les persones empobrides. La filosofa Victòria Camps ho explica molt bé: no som responsables que una persona individual sigui feliç, però sí de crear les condicions perquè

pugui arribar a ser-ho. La solidaritat ha de formar part d' aquest compromís col·lectiu per crear condicions. Per això la solidaritat és també incidència i denúncia de les causes estructurals de la pobresa. En aquesta línia de pensament crític, situaríem els cicles d' activitats que ha promogut el CMS en el marc del Pla d' Educació per la ciutadania Global: fires, testimonis, teatre social, fòrums d' economia crítica...

2) De de l' àmbit del cor, de l' ètica, destacariem la importància de l' educació en valors al llarg de tota la vida. Recordo una conversa amb el Manolo, el meu cap a Managua. Li vaig demanar quin perfil de persones pensava que podrien col·laborar al projecte d' Olles Comuns. Em va mirar i em va dir: "que vengan arreglitos de casa, es el único requisito". Per molt que la majoria d' ONGD s' esforcin en insistir que les experiències de cooperació són per "mirar i aprendre", massa sovint les creences i la percepció que la nostra societat és més "desenvolupada" contaminen les relacions interpersonals en la solidaritat. Tot plegat és fruit d' un postcolonialisme també en la percepció de les altres societats. Així arribem a situacions com pensar que ajudarem a alfabetitzar un país que va fer tota una campanya d' alfabetització o ensenyarem a conrear camperols. Un company d' una ONGD parlava amicalment amb un camperol de El Salvador sobre el model de solidaritat i li deia " ara ja no es reparteix peix, sinó que s' ensenya a pescar". El camperol li va dir: "només necessitem que no ens robin els peixos".

Hauríem de revisar perquè fem actes de solidaritat. Si esperem alguna cosa a canvi, ni que sigui inconscientment, si donem l' oportunitat a l' altra persona de viure la solidaritat com un intercanvi on l' altra també et pot fer aportacions des de la seva experiència vital o coneixements. La solidaritat ens porta a una responsabilitat personal molt important: revisar les creences des de les quals interpretem el món i que, en definitiva, guien les actuacions que realitzem. La solidaritat ens requereix autoconeixement i sortir dels judicis que fem de les altres persones o de la situació. Hem de ser conscients de com interpretem la pobresa i si som capaços de saber que només coneixem una part molt petita de les persones que requereixen suport. Hem de detectar si generalitzem estereotips o si ens hem posat alguna vegada a la pell de qui demana ajuda? com ens hem sentit quan hem estat la persona que és diferent? Des d' aquest autoconeixement podem detectar com ens sentim socialment, si ens connectem més a la confiança o si ens connectem a la por. El discurs generalitzat sobre un "món perillós" porta implícit la necessitat de defensar-nos, d' invertir en seguretat, de defensar el nostre benestar en "contra de". Un projecte molt interessant de la RD del Congo consisteix en crear els *Comitès populars per la Pau*. Malgrat es realitza en una de les zones més violentes del país, aquests grups aposten en formació en resolució pacífica de conflictes, en mediació, en la

creació d'espais de reconciliació, en la creació de comunitat. Aquest enfoc ens pot ajudar a reflexionar sobre com enfoquem la prevenció a la nostra pròpia societat o quina resposta donem als conflictes.

Aquest reflexió sobre els prejudicis és bidireccional. També hi ha col·lectius o membres de les contraparts que tenen estereotips, que desconfien de la pell blanca o pensen que és lícit "aixecar-nos una mica la camisa" o dir el que creuen que volem sentir. Tenim una història al darrera i és un treball conjunt establir un nou codi de relacions. Potser ens pot ajudar fer una llista dels nostres propis prejudicis abans d'iniciar qualsevol projecte de solidaritat. Crec que fa pensar molt una frase de la psicòloga i artista Dora Gil: "la solidaritat cap a una altra ésser humà comença per l'atenció a la humanitat desatesa, ignorada i necessitada que s'alberga en mi".

La vida a la ciutat permet crear aquests espais d'intercanvi i coneixement mutu que poden ajudar a desfer els prejudicis. Podem aprofitar les oportunitats que són la vida als barris, a l'àmbit cultural, a les escoles... i crear projectes que ajuden a fer de pont. A vegades no cal projectes molt macros, sinó creadors de condicions. Recordem un projecte de l'Espai Memòries en el qual també participava la FUB que va consistir en parlar de la maternitat. Hi vam col·laborar des de la Casa Flors Sirera i vam dialogar dones de diferents procedències: per a moltes va ser la primera vegada que parlàvem d'aquest tema amb persones d'altres cultures. Són espais que creen vincles de confiança i que permeten una relació diferent entre nosaltres. Un tema recurrent és que la majoria de les dones que van participar havien iniciat un procés de migració perquè els seus fills i filles tinguessin un futur millor i veien en l'escola una gran oportunitat. En canvi, sovint, hi ha la percepció que no posen prou interès en la participació escolar. Alguna cosa se'ns escapa.

En aquesta dimensió de l'empatia, de l'ètica, el CMS ha anat desenvolupant un projecte de formació que us convidem a conèixer. Des d'una metodologia vivencial, s'ofereixen tallers a centres educatius, formació a professorat, a membres d'entitats... de diferents temes vinculats a la solidaritat com comunicació no violenta, resolució de conflictes, consum conscient, els processos de refugi etc.

3) I arribem a l'àmbit de les mans, de les accions. Aquest àmbit seria un contínuum dels dos anteriors: fem des de la comprensió, des dels valors-acció. Des d'aquesta perspectiva, la nostra solidaritat es posaria en acció a la vida quotidiana, des del sistema de relacions que establím al veïnat i des del sistema de cures que som capaços de generar tant a l'àmbit personal com al professional. Deia l'Arcadi que hem de trobar la manera de no ser còmplices

amb el sistema que genera desigualtat i dolor des de les accions diàries perquè són les que configuren el món. Si només a l' 1% de la humanitat li surt a compte aquest sistema, el 99% restant tenim el poder de transformar-lo.

Tenim a l' abast un munt de possibilitats. L' educació popular ens aporta una gran experiència de tècniques i metodologia per incorporar les persones als seus propis processos de millora. Però no són processos ràpids, requereixen temps, formació, resistència a la frustració, sostenir ràbies dels altres i pròpies, treballar de forma integral, avaluació i refer el camí, compartir el què no ha funcionat, sortir de la pròpia institució i crear coses plegats, probablement fer molt menys i fer-ho junts.

El consum conscient com a instrument de canvi

Des del CMS sempre trobem important acabar les activitats amb una proposta factible i que ens ajudi a sentir que, malgrat els canvis estructurals són urgents, comencen per actuacions que podem portar a terme des de l' àmbit personal i local. Per això ens agradaria acabar amb una proposta que comencem a treballar a nivell de Manresa: treballar perquè la nostra ciutat es reconegui com a municipi pel comerç just.

Aquest segell de ciutat forma part d' un programa europeu per impulsar el consum conscient arreu. I per què és un tema tan essencial? Perquè defineix el model de solidaritat que més ens identifica: una solidaritat en origen, aquella que es basa en relacions de justícia, de valoració mútua, de sistemes democràtics i respectuosos de producció, que és respectuosa amb el treball de les persones, amb la perspectiva de gènere i amb el benestar de la terra. Els municipis pel comerç just aposten per un consum reflexionat, de proximitat i basat en relacions de justícia quan el producte no es troba al nostre entorn. Perquè ni el nord ni el sud global són pobres ni en recursos, ni en cultura ni en calidesa humana, només cal que creguem que els canvis són possibles, que el sistema no és un ens sobrenatural amb vida pròpia, sinó que el constituïm entre tots i totes i que els gestos senzills tenen la força de canviar el món”.

“La pobresa que costa més de guarir no és la material, és la que exclou, menysprea, fa sentir poc adequat o fracassat” Mare Teresa de Calcuta.

“Cada persona, comunitat, cultura, religió o país ha de posar la seva experiència en benefici del bé comú”. Leonardo Boff

Manresa, octubre de 2021

Consell Municipal de Solidaritat de Manresa

Secretaria: Rosa Ma. de Paz Sanjuán

Gil, Dora. Del hacer al ser. Ed. Nous. Samos, 2017

Oliveres, Arcadi. Paraules d' Arcadi. Què hem après del món i com podem actuar. Angle Editorial. Barcelona, 2021

<https://justiciaglobal.cat/>

<http://cooperacio.manresa.cat/>

https://novact.org/wp-content/uploads/2013/07/Manual_formaciones7.pdf

<https://www.oxfamintermon.org/es/nota-de-prensa/pobreza-severa-aumenta-espana-covid-19>

<http://centredelas.org/>

<https://odg.cat/>

<https://transformadora.org/sobre/principis>

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/entrevistes/2018/049-marina-garces.html>